

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΡΠΕΡΟΥ-ΓΡΕΒΕΝΩΝ

ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ:2023-2024

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΕΛΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΠΟΙΗΣΗ

Ένα σημαντικό κομμάτι της ελληνικής μουσικής αποτελεί η μελοποιημένη ποίηση. Πιστεύουμε πως η λογοτεχνία είναι βασικό κομμάτι της εκπαίδευσης, γιατί μέσα από αυτή γνωρίζουμε τους μεγάλους Έλληνες λογοτέχνες και ποιητές. Χάρη σ' αυτούς, δημιουργήθηκαν κάποια από τα ωραιότερα τραγούδια που χιλιοτραγουδήθηκαν από όλους και εξέφρασαν χαρές, λύπες, επιθυμίες αλλά και διαμαρτυρία σε περιόδους που ο λαός μας καταπιέστηκε (Γερμανική κατοχή, δικτατορία κ.α.).

Η μελοποιημένη ποίηση ορίζεται ως το σύνολο των ποιητικών έργων, τα οποία ενορχηστρώθηκαν μουσικά μετά τη συγγραφή τους και διαμόρφωσαν μελλοντικά την έντεχνη μουσική. Η μελοποιημένη ποίηση επέδρασε συναισθηματικά στον ψυχισμό των Ελλήνων. Βοήθησε ν' απελευθερωθούν εκφραστικά και κινητικά και να εξωτερικεύσουν τον συναισθηματικό τους κόσμο. Μέσω των μελοποιημένων τραγουδιών μεταφέρονται πολυπολιτισμικά, πολιτικά και κοινωνικά μηνύματα.

Πως διεισδύει η μουσική μέσα στην ποίηση; Το ξεχωριστό αυτό αμάλγαμα που ευφραίνει την καρδιά και συνδυάζει τα βαθύτερα νοήματα με την μελωδία που προσφέρουν οι νότες, είναι η μελοποιημένη ποίηση. Μια σχέση ανάμεσα στην γραμμένη φωνή του ποιητή και την ενορχηστρωμένη φωνή του μελοποιού, που ανάγει και εξάγει ένα ιδιαίτερο αποτέλεσμα. Η μελοποίηση των ποιημάτων είναι ένα λόγος που πολλοί άνθρωποι ήρθαν σε επαφή με γνωστά και άγνωστα ποιήματα, που πειραματίστηκαν μουσικά, που διάβασαν την ιστορία και ήρθαν κοντά με τον κόσμο της ποίησης και της λογοτεχνίας.

Είναι ευρύτερα αποδεκτό ότι τα τραγούδια (ή η μουσική σε κάθε έκφασή της) είναι ένα από τα πιο αγαπητά μέσα ολιστικής ψυχαγωγίας του ανθρώπου. Μέσα από την μελοποίηση των ποιημάτων γνωστών ποιητών, γνωρίσαμε όλοι και όλες μας πτυχές της ποίησης που δεν ξέραμε, ήρθαμε κοντά και αγαπήσαμε με έναν νέο τρόπο την ποίηση, τρόπο διαφορετικό από την δασκαλοκεντρική λογοτεχνία του σχολείου ή την δυσκολία αντίληψης του "Τι θέλει να πει ο ποιητής;"

Η μουσική και η ποίηση απέκτησαν άλλο νόημα και χάραξαν νέα μονοπάτια στις καρδιές των ακροατών, με τα γνωστότερα ποιήματα και τους πολυσήμαντους ποιητές μας να δοξάζονται ως στιχουργοί πλέον στα πιο έντονα, ονειρικά και σημαντικά τραγούδια της εποχής μας.

Μέσα από την ακρόαση ποιημάτων που έχουν μελοποιηθεί από σπουδαίους συνθέτες θα διαπιστώσουμε ότι ακούγονται και τραγουδιούνται από όλο τον κόσμο.

Ας δούμε με μια σύντομη αναδρομή την εξέλιξη της μελοποιημένης ποίησης

ΚΑΡΤΕΣ POWER POINT

1

- Το πρώτο ποίημα ήταν είτε προσευχή είτε μαγικό ξόρκι.

- Στην απαρχή της η μουσική ήταν πάντα μελοποιημένη. Ιδιαίτερα η λυρική που τραγουδιόνταν με τη λύρα.

- Στην αρχαία Ελλάδα δεν υπήρχε μουσική χωρίς ποίηση και ποίηση χωρίς μουσική.
- Τότε συναντάμε την πρώτη μορφή έντεχνης ποίησης και μουσικής με τα Ομηρικά Έπη, όπου ο ποιητής απαγγέλει με τη συνοδεία φόρμιγγος.

2

- Πορεία της μελοποιημένης ποίησης στο χρόνο.
- Η αρχαία ελληνική λυρική ποίηση (Ανακρέων, Σαπφώ, Αλκαίος, Ίων ο Χίος, Πρατίνας, Κριτίας) οριοθετεί έναν σημαντικό σταθμό στην ιστορία του ευρωπαϊκού πολιτισμού.
- Ο άνθρωπος τοποθετείται στο κέντρο του ιστορικού γίνεσθαι.
- Θεματική στροφή της Τέχνης από την εξύμνηση των λαμπρών κατορθωμάτων ηρώων στον καθημερινό απλό άνθρωπο.

3

- Λειτουργικό δράμα του Μεσαίωνα με αναπαραστάσεις από τα Πάθη του Χριστού.
- Οι τροβαδούροι έδωσαν τη θέση τους στα ερωτικά τραγούδια της Ευρώπης με τη γέννηση της Συμφωνίας, της Σονάτας και του Κονσέρτου.
- Εξέλιξη αυτών των μορφών αποτελεί η σύγχρονη ελληνική μουσική.

4

- Ακολούθησαν τα δημοτικά τραγούδια.
- Εμείς σήμερα τα διαβάζουμε ως ποιήματα, αλλά αυτοί που τα έφτιαξαν τα δημιούργησαν τραγουδώντας.

5

- Κατόπιν ο « Ύμνος εις την Ελευθερίαν» του Σολωμού μελοποιήθηκε από τον Μάντζαρο ως ο εθνικός μας ύμνος.
- Άλλα διάσημα ποιήματα: η Ξανθούλα του Σολωμού, η Ανθισμένη Αμυγδαλιά του Δροσίνη, ο Γερο-Δήμος του Βαλαωρίτη.

6

- Πόσοι Έλληνες θα γνώριζαν το Άξιον Εστί του Ελύτη, τα Λιανοτράγουδα και τον Επιτάφιο του Ρίτσου, την Άρνηση του Σεφέρη, τα ποιήματα του Αναγνωστάκη, του Καββαδία αν δεν είχαν μελοποιηθεί;

7

- Μελοποιημένη ποίηση στη νεότερη ελληνική ιστορία
- Γενιά του 1930 (Σεφέρης, Εμπειρίκος, Εγγονόπουλος, Ελύτης, Βρεττάκος, Ρίτσος). Έδωσε τα πιο πετυχημένα και δημοφιλή τραγούδια.
- Χαρακτηριστικά: ελεύθερος στίχος, αυτόματη γραφή, κατάργησή στροφών, ομοιοκαταληξίας, μέτρου, εμφάνιση υπερρεαλισμού, σουρεαλισμού.
- Η ποίηση είναι χαμηλών τόνων και επηρεάζεται από το αίσθημα της απώλειας και της διάψευσης.
- Τα ποιήματα συνήθως ολιγόστιχα, εκφράζουν συναισθήματα φόβου, αβεβαιότητας.
- Θέματα: από την εμπειρία του αγώνα, της αντίστασης, της φυλακής, της εξορίας.

8

- Πρώτη Μεταπολεμική Γενιά (1935-1967)
- Λειβαδίτης, Τίτος Πατρίκιος, Αναγνωστάκης, Σαχτούρης
- Κοινωνικοιστορικό υπόστρωμα των μελοποιημένων ποιημάτων: Εμφύλιος, οικονομική εξαθλίωση, διώξεις, ανασφάλειες, ένας πλανήτης σε 2 μεγάλα στρατόπεδα με τον πυρηνικό όλεθρο να καιροφυλακτεί.

9

- Νέο Κύμα-Δεκαετία 1960
- Ποιητές: Λαπαθιώτης, Λειβαδίτης
- Κοινωνικοιστορικό υπόστρωμα: έντονες κοινωνικές αλλαγές και ζυμώσεις, επταετία δικτατορίας στην Ελλάδα, επιστημονικά και διαστημικά άλματα, Μάης του '68 στη Γαλλία, αναταράξεις στην Ευρώπη, πολιτικές αναταραχές στο παγκόσμιο γίνεσθαι.

10

- Μετά την επιτυχία της μελοποίησης ποιημάτων από τους Θεοδωράκη, Χατζιδάκι, Ξαρχάκο, Μαρκόπουλο, Μούτση υπήρξε στροφή από συνθέτες όπως ο Σαββόπουλος, Σπανός, Πλέσσας, Κόκκοτος, Ρωμανός σε ποιητές όπως Πολυδούρη, Καρυωτάκη, Καβάφη, Λαπαθιώτη, Ζαλόκωστα, Εφταλιώτη κα. Με ερμηνευτές όπως ο Πουλόπουλος, Αρλέττα, Χωματά, Βιολάρης, Χατζής, Αστεριάδη κα. που δημιούργησαν μια άνοιξη για το ελληνικό τραγούδι.

Ακολουθούν πληροφορίες σχετικά με τους σημαντικότερους Έλληνες ποιητές που τα έργα τους μελοποιήθηκαν καθώς και video με κάποια πολύ γνωστά μελοποιημένα τους ποιήματα.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΕΛΥΤΗΣ

Ο Οδυσσέας Ελύτης (2 Νοεμβρίου 1911 - 18 Μαρτίου 1996), φιλολογικό ψευδώνυμο του Οδυσσέα Αλεπουδέλλη, ήταν ένας από τους σημαντικότερους Έλληνες ποιητές, μέλος της λογοτεχνικής γενιάς του '30.

Από την ποιητική του παραγωγή ξεχωρίζουν οι τρεις πρώτες συλλογές: *Προσανατολισμοί*, *Ήλιος ο Πρώτος*, *Άσμα Ηρωικό και Πένθιμο για το Χαμένο Ανθυπολοχαγό της Αλβανίας*, που τα κύρια χαρακτηριστικά τους μπορούν να συνοψιστούν στα εξής: α) Το ποίημα εκφράζει μια βαθιά αίσθηση της ζωής, υγεία και νεανικό σφρίγος, που εξωτερικεύονται με τη συνεχή παράθεση απροσδόκητων εικόνων. β) Οι εικόνες συνδέονται μεταξύ τους συνειρμικά και διακρίνονται για την ανανεωμένη και συναισθηματικά φορτισμένη γλώσσα τους. Σημαντική όμως τομή στην ποιητική του γραφή αποτελεί το *Άξιον Εστί*, γιατί κατορθώνει να μετουσιώσει τα πιο γόνιμα στοιχεία της ποιητικής μας παράδοσης. Με το *Άξιον Εστί* αρχίζει η ώριμη περίοδος του Ελύτη. Το 1979 τιμήθηκε με το βραβείο Νόμπελ της λογοτεχνίας.

Ο Οδυσσεάς Ελύτης τοποθετείται από τους ιστορικούς της λογοτεχνίας στους κορυφαίους Έλληνες ποιητές του αιώνα μας, που με την πλούσια φαντασία του ανανέωσε την ελληνική ποίηση. Διαμόρφωσε ένα προσωπικό ποιητικό ιδίωμα με στοιχεία υπερρεαλισμού και λυρισμού. Ο υπερρεαλισμός ήταν για τον ποιητή ένας τρόπος να υπομείνει και να αντιμετωπίσει τη λαίλαπα του πολέμου έχοντας ως όπλο το ονειρικό ταξίδι της ποίησης, τη φαντασία, το μύθο. Διαπερνά μηνύματα ελευθερίας, αγάπης, ύψιστων αξιών για τις οποίες οφείλουν οι γενιές ν' αγωνίζονται. Ο λυρισμός είναι έντονος στο έργο του, η αγάπη του για την ελληνική γλώσσα και την Ελλάδα συγκινεί και ευαισθητοποιεί.

Εργογραφία

α) Ποιητικές συλλογές: *Προσανατολισμοί* (1940), *Ήλιος ο Πρώτος* (1943), *Άσμα Ηρωικό και Πένθιμο για το Χαμένο Ανθυπολοχαγό της Αλβανίας* (1945), *Το Άξιον εστί* (1959), *Έξι και Μια Τύψεις για τον Ουρανό* (1960), *Το Φωτόδεντρο και η Δέκατη Τέταρτη Ομορφιά* (1971), *Ο Ήλιος ο Ηλιάτορας* (1971), *Θάνατος και Ανάσταση του Κωνσταντίνου Παλαιολόγου* (1971), *Το Μονόγραμμα* (1972), *Τα Ετεροθαλή* (1974), *Μαρία Νεφέλη* (1978), *Ο μικρός ναυτίλος* (1985), *Δυτικά της λύπης* (1995) κ.ά.

1. Ένα το χελιδόνη-συνθέτης: Μίκης Θεοδωράκης/ερμηνευτής:Γρ. Μπιθικώτσης

<https://youtu.be/RPCSvKTV9kl> (3,12)

2. Της δικαιοσύνης ήλιε νοητέ/Θεοδωράκης/Μπιθικώτσης

<https://youtu.be/jzadL5xF6lg> (4,46)

3. Το δελφινικόριτσο/Κόκοτος/Βιολάρης

<https://youtu.be/5VgQNBXzrXM> (3,15)

4. Το παράπονο/Παπαδημητρίου/Αρβανιτάκη

<https://youtu.be/ZpCdscAO0Y> (4,20)

5. Η ποδηλάτισσα/Μιχ. Τρανουδάκης/Αφρ. Μάνου

<https://youtu.be/mmlDaL-c4Qo> (2,24)

6. Ο έρωτας/Ηλ. Ανδριόπουλος/Αλκ. Πρωτοψάλτη

<https://youtu.be/KK5RCCCPsKa> (2,38)

7. Το θαλασσινό τριφύλλι/Λ.Κόκοτος/Κουμιάτη-Βιολάρης

<https://youtu.be/prsA9oHI5SQ> (2,28)

Γιάννης Ρίτσος (1909-1990)

Γεννήθηκε στη Μονεμβασιά. Το 1921, πεθαίνουν ο μεγαλύτερος αδελφός του Δημήτρης και η μητέρα του. Τελείωσε το Γυμνάσιο στο Γύθειο και το 1925 ήρθε στην Αθήνα όπου άσκησε διάφορα επαγγέλματα. Το 1926 προσβάλλεται από φυματίωση.

Στην Κατοχή, και ενώ η υγεία του σημειώνει νέα επιδείνωση, προσχωρεί (1942) στο Μορφωτικό Τμήμα του ΕΑΜ. Μετά τα «Δεκεμβριανά» του 1944 ακολουθεί τους ηττημένους ως τη Μακεδονία και συνεργάζεται στο «Λαϊκό Θέατρο Μακεδονίας» στην Κοζάνη, από όπου θα επιστρέψει μετά τη «Συμφωνία της Βάρκιζας» (Φεβρ. 1945) στην Αθήνα. Δύο χρόνια μετά την έναρξη του Εμφύλιου Πολέμου, ο Ρίτσος συλλαμβάνεται και εξορίζεται στη Λήμνο (Ιούλιος 1948), στη Μακρόνησο (Μάιος 1949) και στον Αι-Στράτη (1950). Μετά την απελευθέρωσή του (Αύγ. 1952) έρχεται στην Αθήνα και προσχωρεί στην ΕΔΑ. Στα χρόνια από το 1970 και εξής ο Ρίτσος γνώρισε τη μεγαλύτερη φήμη του με τη διεθνή διάδοση και αναγνώριση του έργου του, που συνοδεύτηκε από πολυάριθμες βραβεύσεις και τιμητικές διακρίσεις. Εντυπωσιακός είναι ο όγκος του έργου του Ρίτσου και μεγάλος αριθμός έργων του έχουν μεταφραστεί σε πολλές γλώσσες.

Στο τεράστιο και πολύμορφο έργο του ανιχνεύονται ρεύματα όπως ο ρεαλισμός, ρομαντισμός, συμβολισμός, φουτουρισμός, υπερρεαλισμός. Έχει ένα προσωπικό ύφος γραφής με έντονο λυρισμό. Εκφραστής της στρατευμένης τέχνης, περιέγραψε την ελληνική κοινωνία με απώτερο στόχο την ηθική και πνευματική ανύψωση του λαού, χρησιμοποιώντας στο έργο του τον πλούτο της λαϊκής γλώσσας. Ήταν υπέρμαχος της ελευθερίας και της ειρήνης. Το μελάνι του καυστικό περιέγραφε την κοινωνικοπολιτική ιστορία της χώρας μεταφέροντας μηνύματα ελευθερίας, κοινωνικής δικαιοσύνης, ελπίδας για ένα κόσμο καλύτερο. Ο ποιητής της Ρωμοσύνης ήταν φωτεινός ήλιος που με το λόγο και τους στίχους του μετουσίωνε τα έμψυχα και έδινε μορφή στα άψυχα.

Εργογραφία (Τα σημαντικότερα από το πλήθος των έργων του)

Ποίηση

Τρακτέρ, Αθήνα, Γκοβόστης, 1934.

Επιτάφιος, Αθήνα, εκδ. Ριζοσπάστη, 1936.

Το τραγούδι της αδελφής μου, Αθήνα, Γκοβόστης, 1937.

Εαρινή συμφωνία, Αθήνα, Γκοβόστης, 1938.

Ο άνθρωπος με το γαρύφαλλο, Βουκουρέστι, εκδοτικό Νέα Ελλάδα, 1952

Η σονάτα του σεληνόφωτος, Αθήνα, Κέδρος, 1956.

Ρωμοσύνη, Αθήνα, Θεμέλιο, 1966.

Δεκαοχτώ λιανοτράγουδα της πικρής πατρίδας, Αθήνα, Κέδρος, 1973.

Καπνισμένο τσουκάλι, Αθήνα, Κέδρος, 1974.

1. Ήσουν καλός, ήσουν γλυκός/Μπιθικώτσης

<https://youtu.be/9Kj2LhMUoEo> (3,04)

2. Θα σημάνουν οι καμπάνες/Θεοδωράκης/Μπιθικώτσης

<https://youtu.be/qLn0B2iI3nM> (4,26)

3. Το κυκλάμινο/Θεοδωράκης/Νταλάρας

https://youtu.be/lfodF_QIF7k (2,13)

4. Την Ρωμοσύνη μην την κλαις/Μ. Θεοδωράκης

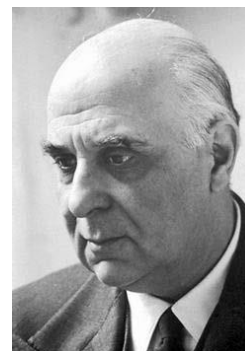
<https://youtu.be/1hTKcYsMfVk> (2,23)

5. Στο παραθύρι στεκόσουν (Επιτάφιος)/Μπιθικώτσης

<https://youtu.be/yAs2K2GQFig> (3,44)

6. Χρόνια σε περίμενα/Μαρία Δουράκη

<https://youtu.be/TFTv0Nxfyfy> (3,16)

Γιώργος Σεφέρης (1900-1971)

Φιλολογικό ψευδώνυμο του Γιώργου Σεφεριάδη. Γεννήθηκε στη Σμύρνη κι εγκαταστάθηκε στην Ελλάδα το 1914. Σπούδασε Νομικά στο Παρίσι. Ακολούθησε το διπλωματικό στάδιο και γι' αυτό πολλά χρόνια της ζωής του έζησε μακριά από την Αθήνα. Αποχώρησε από τη διπλωματική υπηρεσία με τον βαθμό του Πρέσβη. Πέθανε στην Αθήνα κατά τη διάρκεια της δικτατορίας και κηδεύτηκε με τιμές εθνικού ποιητή.

Στα ελληνικά γράμματα εμφανίστηκε το 1931 με την ποιητική συλλογή *Στροφή*. Στη συλλογή αυτή τα περισσότερα ποιήματα κινούνται μέσα στο κλίμα του συμβολισμού και της καθαρής ποίησης, όπως και η επόμενη (*Στέρνα*, 1932). Στη *Στροφή* όμως υπάρχουν και ποιήματα που δείχνουν τη διαφοροποίηση της ποιητικής του γραφής και την απελευθέρωσή του από τα παραδοσιακά μετρικά πλαίσια. Η ολοκληρωτική ανανέωση της ποιητικής του γραφής άρχισε με το *Μυθιστόρημα* (1935) και συνεχίστηκε ως το τέλος.

Η ποίησή του, που διακρίνεται για τη λιτότητα των εκφραστικών της μέσων και τον ήρεμο και χαμηλό της τόνο, αποτυπώνει τις αγωνίες του ποιητή για την τραγική μοίρα της φυλής μας (ο Σεφέρης έζησε το δράμα δύο παγκόσμιων πολέμων και της μικρασιατικής καταστροφής). Η καταστροφή της Σμύρνης και του μικρασιατικού ελληνισμού, ο ξεριζωμός των προσφύγων, η τραγική μοίρα του ανθρώπου, είναι βιώματα που σφράγισαν ανεξίτηλα τον ψυχικό του κόσμο κι αποκρυσταλλώθηκαν στην ποίησή του, που συντίθεται κάτω από το βάρος ενός δυσβάσταχτου παρελθόντος κι ενός αγωνιώδους παρόντος.

Θεωρείται σήμερα ένας από τους πιο σημαντικούς νεοέλληνες ποιητές, που άνοιξε νέους ορίζοντες στη νεοελληνική ποίηση κι η συμβολή του στην ανανέωσή της υπήρξε αποφασιστική. Αναγνώριση της ποιητικής του αξίας αποτέλεσε κι η απονομή του βραβείου Νόμπελ Λογοτεχνίας το 1963.

Ο Σεφέρης όμως δεν υπήρξε μόνο μεγάλος ποιητής, αλλά και εξάαιρετος δοκιμιογράφος.

Εργογραφία

- 1) Ποιητικές συλλογές: *Στροφή* (1931), *Η Στέρνα* (1932), *Μυθιστόρημα* (1935), *Τετράδιο Γυμνασμάτων* (1940), *Ημερολόγιο Καταστρώματος Α'* (1940), *Ημερολόγιο Καταστρώματος Β'* (1944), *Κίχλη* (1947), *...Κύπρον, ου μ' εθέσπισεν...* (1955),

1. Άρνηση/Θεοδωράκης/Μπιθικώτσης
<https://youtu.be/69d-z-Yb2X4> (3,25)
2. Εδώ τελειώνουν τα έργα της θάλασσας/Ανδριόπουλος/Ξυλούρης
<https://youtu.be/bdNAjX1Tv60?list=PLZDzQ72E2ggq13MZWkpT4Sy2-hAsrq6fN> (2,25)
3. Μέσα στις θαλασσινές σπηλιές/Μπιθικώτσης
<https://youtu.be/OkAqKC4Lu2M?list=PLZDzQ72E2ggq13MZWkpT4Sy2-hAsrq6fN> (1,58)
4. Λίγο ακόμα/Πασχαλίδης/Ζουγανέλη
<https://youtu.be/3afoN27IZG4?list=PLZDzQ72E2ggq13MZWkpT4Sy2-hAsrq6fN> (2,58)
5. Η λυπημένη/Μελίνα Κανά
https://youtu.be/OIZWNV_ZcRA (3,29)
6. Κράτησα τη ζωή μου/Μπιθικώτσης
<https://youtu.be/HF-cSECanQ> (2,23)

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΡΥΩΤΑΚΗΣ Ο Κώστας Καρυωτάκης, Έλληνας ποιητής και πεζογράφος, γεννήθηκε στην Τρίπολη στις 30 Οκτωβρίου 1896 και αυτοκτόνησε στην Πρέβεζα το απόγευμα της 21ης Ιουλίου 1928. Θεωρείται ως ο κυριότερος εκφραστής της σύγχρονης λυρικής ποίησης και τα έργα του έχουν μεταφραστεί σε περισσότερες από τριάντα γλώσσες. Η ποίησή του διδάσκεται σε αρκετά Πανεπιστήμια της Ελλάδας αλλά και του εξωτερικού. Γνωστά μελοποιημένα ποιήματα του είναι: «Μπαλάντα στους άδοξους ποιητές των αιώνων», «Κι αν έσβησε σαν ίσκιος το όνειρο μου», «Πρέβεζα», «Ανδρείκελα» κ.α.

1. Αγάπη/Βασ. Παπακωνσταντίνου
<https://youtu.be/ym7Y-o2X-sE> (1,37)
2. Ανδρείκελα/Υπόγεια Ρεύματα
<https://youtu.be/AfDIVzKXbis> (3,50)
3. Για τη ζωή σου μου' λεγες/Παπακωνσταντίνου
<https://youtu.be/yeRlt8-UeSk> (2,24)
4. Το τελευταίο ταξίδι/Ελ. Αρβανιτάκη
<https://youtu.be/FOyV71B9Hng> (3,26)
5. Μπαλάντα στους άδοξους ποιητές των αιώνων/Παπακωνσταντίνου
https://youtu.be/WJMLhq3r_U8 (3,20)
6. Είμαστε κάτι ξεχαρβαλωμένες κιθάρες/Δημητρίου/Θηβαίος
https://youtu.be/2_API7T5YEE (2,22)

7. Μόνο/Σπανός/Πουλόπουλος

<https://youtu.be/oSwBWTxhpnM> (2,18)

8. Τελευταίο ταξίδι/Περιστέρης/Μάντζιος

<https://youtu.be/OuarTTFobyw> (2,36)

9. Πρέβεζα/Γλέζος/Γκαιφύλλιας

<https://youtu.be/SaaOkBHIdM> (3,38)

ΝΙΚΟΣ ΓΚΑΤΣΟΣ Ο Νίκος Γκάτσος, σημαντικός Έλληνας ποιητής, μεταφραστής και στιχουργός, γεννήθηκε στις 8 Δεκεμβρίου 1911 στην Ασέα Αρκαδίας και πέθανε στις 12 Μαΐου 1992 στην Αθήνα. Συνεργάστηκε στενά με τους κορυφαίους Έλληνες συνθέτες: Μ. Χατζιδάκι, Μ. Θεοδωράκη, Στ. Ξαρχάκο, Λ. Κελαηδόνη κ.α. σε κορυφαίες δημιουργίες και επιτυχίες όπως: «Αθανασία», «Χάρτινο το φεγγαράκι», «Της γης το χρυσάφι», «Ρεμπέτικο», «Αρχιπέλαγος», «Πήρες το μεγάλο δρόμο», «Λαϊκή Αγορά», «Αν θυμηθείς τ' όνειρό μου», κ.α.

*Μὲ τὴν πατρίδα τους δεμένη στὰ πανιὰ καὶ τὰ κουπιὰ στὸν ἄνεμο κρεμασμένα
Οἱ ναυαγοὶ κοιμήθηκαν ἡμεροὶ σὰν ἀγρίμια νεκρὰ μέσα στῶν σφουγγαριῶν τὰ
σεντόνια*

Ο Νίκος Γκάτσος γεννήθηκε στην Αρκαδία το 1911 και σε ηλικία πέντε ετών έμεινε ορφανός από πατέρα, ο οποίος, από τους πρώτους μετανάστες στην Αμερική, πέθανε στο πλοίο και δεν κοιμήθηκε σαν την “Περσεφόνη στην αγκαλιά της γης”, αλλά τον πέταξαν στον Ατλαντικό.

Την πρώτη του εμφάνιση στη λογοτεχνία έκανε το 1931 με τη δημοσίευση του ποιήματος *Της μοναξιάς*, ενώ το 1943 εξέδωσε την *Αμοργό*, ποιητική συλλογή που θεωρήθηκε ως ορόσημο στην ιστορία της ελληνικής υπερρεαλιστικής ποίησης και επηρέασε σύγχρονους και μεταγενέστερους του ποιητές. Μετά την *Αμοργό* ωστόσο δε δημοσίευσε παρά τρία ποιήματα στον περιοδικό τύπο.

Η μεγάλη συνεισφορά του Γκάτσου, ωστόσο, είναι στο τραγούδι ως *στιχουργού*. Φέρνοντας την ποίηση στον στίχο, συντέλεσε στην αναβάθμιση του έντεχνου ελληνικού τραγουδιού και κατάφερε να δώσει, κυρίως μέσω της συνεργασίας του με τον Μάνο Χατζιδάκι, τον κανόνα του ποιητικού τραγουδιού. Συνεργάστηκε, επίσης, με τον Μίκη Θεοδωράκη, τον Σταύρο Ξαρχάκο, καθώς και με νεότερους συνθέτες. Έγραφε τους στίχους του συνήθως πάνω στη μελωδία, με πρώτο το «*Χάρτινο το φεγγαράκι*», και τα τραγούδια του μίλησαν στις καρδιές του κόσμου.

*Χάρτινο το φεγγαράκι,
ψεύτικη ακρογιαλιά,
αν με πίστευες λιγάκι
θα 'σαν όλα αληθινά.*

Εργογραφία

Ενδεικτικά έργα

I. Ποίηση

Αμοργός

1. Κεμάλ/Χατζιδάκις/Αλίκη Καγιαλόγλου

<https://youtu.be/b0JJqV5IsCU> (4,23)

2. Ο εφιάλτης της Περσεφόνης/Μαρία Φαραντούρη

https://youtu.be/Xs_XUoMiPxc (3,44)

3. Τσαμικός/Χατζιδάκις/Μητσιάς

<https://youtu.be/ihgoxPjZOCU> (2,41)

4. Γεια σου χαρά σου Βενετιά/Ξαρχάκος/Ξυλούρης

<https://youtu.be/γpEOvhN8p2s> (2,00)

5. Μια Κεφαλονίτισσα/Κηλαηδόνης/Μητσιάς

<https://youtu.be/FgP0wr6UzHE> (2,06)

6. Με τι καρδιά τον κόσμο ν' αρνηθώ/Ξαρχάκος/Κόκοτας

<https://youtu.be/ihaaOrNGaCk> (2,46)

7. Αθήνα/Χατζιδάκις/Καζατζίδης-Μαρινέλλα

<https://youtu.be/Xaoh9BRXVaU> (2,43)

8. Αν θυμηθείς το όνειρό μου/Θεοδωράκης/Γιοβάννα

<https://youtu.be/Vr5yz5wDlr8> (2,27)

9. Άσπρη μέρα και για μας/Ξαρχάκος/Μπιθικώτσης

<https://youtu.be/XbmU1isbzSY> (3,16)

10. Εμείς που μείναμε/Ξαρχάκος/Μοσχολιού

<https://youtu.be/wEEG6U08x-w> (3,24)

11. Νυν και αεί/Ξαρχάκος/Μοσχολιού

<https://youtu.be/JXfQTytTRz4> (3,24)

12. Η μικρή Ραλλού/Χατζιδάκις/Μητσιάς

<https://youtu.be/Tzuc87fofws> (3,00)

13. Χάρτινο το φεγγαράκι/Χατζιδάκις/Μουσχουρη

<https://youtu.be/YlPtv4NeVb8> (4,52)

ΝΙΚΟΣ ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ Ο Νίκος Καββαδίας, Έλληνας ποιητής και πεζογράφος, γεννήθηκε στις 11 Ιανουαρίου 1910 στη Ρωσία και πέθανε στις 10 Φεβρουαρίου 1975 στην Αθήνα.

Ο Νίκος Καββαδίας ανήκει σχηματικά στη γενιά του τριάντα, στον χώρο της οποίας όμως κατέχει μια ιδιότυπη θέση. Ο ποιητικός του λόγος εξέφρασε την ανάγκη απόδρασης από τη σύγχρονη του ποιητή ελληνική πραγματικότητα κυρίως μέσα από τα στοιχεία του κοσμοπολιτισμού και του εξωτισμού. Η γραφή του υπήρξε κυρίως βιωματική και ακολούθησε μια εξελικτική πορεία προς την αφαίρεση και τα όρια του υπερρεαλισμού, πάντα όμως μέσα στα πλαίσια της παραδοσιακής στιχουργικής φόρμας και ρυθμικής τεχνικής.

Εργογραφία

Ι. Ποίηση

Μαραμπού· Με ένα εισαγωγικό σημείωμα του Καίσαρος Εμμανουήλ, 1933.

Πούσι, 1947.

Τραβέρσο, 1975.

1. Ιδανικός και ανάξιος εραστής/Κώστας Καραλής

<https://youtu.be/Q7CCflub604> (3,18)

2. Ένα μαχαίρι/Παπακωνσταντίνου

<https://youtu.be/A0ogdkWw9GM> (4,04)

3. Ένας νέγρος θερμαστής από το Τζιπουτί/Παπακωνσταντίνου

https://youtu.be/c8QIsy_04s0 (4,51)

4. Φάτα Μοργκάνα/Μαρίζα Κωχ

<https://youtu.be/g9iik7q2RC4> (2,19)

Μαρία Πολυδούρη (1902-1930)

Η Μαρία Πολυδούρη τοποθετείται στη γενιά των νεορομαντικών ή παρακμιακών Ελλήνων ποιητών του Μεσοπολέμου, μαζί με ονόματα όπως του Τέλλου Άγρα, του Κώστα Καρυωτάκη, του Ναπολέοντα Λαπαθιώτη, του Κώστα Ουράνη. Στο πρώιμο ποιητικό της έργο (πριν το ταξίδι της στο Παρίσι) διακρίνονται έντονες νεορομαντικές τάσεις, επιρροές από το ρεύμα του συμβολισμού και βιωματικό ύφος, ενώ μετά την αρρώστια της, την επιστροφή στην Αθήνα και την αυτοκτονία του Καρυωτάκη το μελοδραματικό στοιχείο υποχωρεί και ο λόγος της γίνεται πιο επιμελημένος. Η γραφή της είναι έντονα φορτισμένη συναισθηματικά με θεματικό προσανατολισμό γύρω από τον έρωτα και τον θάνατο. Έγραψε επίσης μια νουβέλα με τίτλο *Μυθιστόρημα* και κάποιες ποιητικές μεταφράσεις που περιλαμβάνονται στον τόμο των *Απάντων* της του 1982 με επιμέλεια του Τάκη Μενδράκου.

Εργογραφία

Ποίηση

- Τρίλλιες που σβύνουν
- Ηχώ στο χάος
 1. Μόνο γιατί μ' αγάπησες/Ελ. Αρβανιτάκη
<https://youtu.be/BcihAF8p1os> (3,55)
 2. Ποιος ξέρει/Μποφίλιου-Ζουγανέλη
https://youtu.be/Z6_6DrGGSUw (3,40)
 3. Κοντά σου/Μαρία Φωτίου
https://youtu.be/PffuVUkQS_w (3,56)
 4. Ώ χαμηλώστε αυτό το φως/Σπανός/Αστεριάδη
<https://youtu.be/nJihU-5J0Vw> (2,50)
 5. Η μπαλάντα της Μαρίας Πολυδούρη
<https://youtu.be/xSPmDIIdgDAQ> (4,13)

ΜΑΝΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ Ο Μάνος Ελευθερίου είναι Έλληνας ποιητής, στιχουργός και πεζογράφος. Γεννήθηκε στις 12 Μαρτίου 1938 στην Ερμούπολη της Σύρου. Έχει συγγράψει μέχρι τώρα εννέα ποιητικές συλλογές, διηγήματα, μία νουβέλα, δύο μυθιστορήματα και πάνω από 400 τραγούδια. Οι σίχοι του έχουν μελοποιηθεί από όλους σχεδόν τους διαπρεπείς Έλληνες συνθέτες (Μ. Θεοδωράκη, Θ. Μικρούτσικο, Γ. Σπανό, Χ. Νικολόπουλο, Γ. Μαρκόπουλο κ.α.)

1. Κάτω απ' τη μαρκίζα/Σπανός/Μοσχολιού
<https://youtu.be/bDYj4Uj0yU4> (3,29)

[έχω μια αγάπη-Τ. Λειβαδίτης \(Θεοδωράκης-Νταλάρας-Γλυκερία\)](https://youtu.be/hPR_GfHcPA)

https://youtu.be/hPR_GfHcPA (3,18)

ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗΣ

1. Το σκάκι/Παπαδημητρίου/Ανδρέατος
<https://youtu.be/K0kl27LD5pU> (3,45)
2. Φίλοι που φεύγουν/Μαρκόπουλος/Παλιατσάρας
<https://youtu.be/T7ibcbrY42M> (3,15)

3. Θεόφιλε Θεόφιλε/Θωμόπουλος/Χατζηανδρέου

<https://youtu.be/DGf4NaRpPis> (3,26)